SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 8. novembra 2005*

V zadevi C-443/03,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi členov 68 ES in 234 ES, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska) z odločbo z dne 17. oktobra 2003, ki je prispela na Sodišče 20. oktobra 2003, v postopku

Götz Leffler

proti

Berlin Chemie AG,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (poročevalec) in J. Malenovský, predsedniki senatov, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, sodnika, R. Silva de Lapuerta, sodnica, K. Lenaerts, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet in M. Ilešič, sodniki,

* Jezik postopka: nizozemščina.

generalna pravobranilka: C. Stix-Hackl,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. aprila 2005,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za G. Lefflerja D. Rijpma in R. Bakels, odvetnika,

— za Berlin Chemie AG A. Hagedorn, B. Gabriel in J. I. van Vlijmen, odvetniki,

— za nizozemsko vlado H. G. Sevenster in C. M. Wissels, zastopnici,

— za nemško vlado W.-D. Plessing, zastopnik,

— za francosko vlado G. de Bergues in A. Bodard-Hermant, zastopnika,

— za portugalsko vlado L. Fernandes in M. Fernandes, zastopnika,

— za finsko vlado T. Pynnä, zastopnica,

— za Komisijo Evropskih skupnosti A.-M. Rouchaud-Joët in R. Troosters, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 28. junija 2005

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 8 Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 z dne 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (UL L 160, str. 37, v nadaljevanju: Uredba).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med G. Lefflerjem, s prebivališčem na Nizozemskem, in družbo po nemškem pravu Berlin Chemie AG (v nadaljevanju: Berlin Chemie) zaradi pridobitve razveljavitve izvršb, ki jih je opravila ta družba na premoženju G. Lefflerja.

Pravni okvir

3 Cilj Uredbe je izboljšati učinkovitost in hitrost sodnih postopkov z uvedbo načela neposrednega pošiljanja sodnih in zunajsodnih pisanj.

4 Pred uveljavitvijo Uredbe je bila večina držav članic vezana s Haaško konvencijo z dne 15. novembra 1965 o vročanju v tujino sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah, ki uvaja mehanizem upravnega sodelovanja, ki omogoča vročanje pisanja s posredovanjem centralnega organa. Poleg tega člen IV Protokola, priloženega h Konvenciji z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kot je bila spremenjena s Konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske ter Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske (UL L 304, str. 1 in – spremenjeno besedilo – str. 77), s Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike (UL L 388, str. 1), s Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike (UL L 285, str. 1) in s Konvencijo z dne 29. novembra 1996 o pristopu Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske (UL 1997, C 15, str. 1, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija), predvideva možnost vročanja po bolj neposrednih poteh. Člen IV, drugi pododstavek, navedenega protokola določa:

„Razen če naslovna država s tem, da na generalnega sekretarja Sveta Evropskih skupnosti naslovi izjavo, temu nasprotuje, se lahko ta pisanja pošljejo neposredno po uradnikih ministrstva države, kjer se pisanja pošlje po uradnikih ministrstva države, na ozemlju katere je naslovnik pisanja. V tem primeru uradnik ministrstva izvorne države prepis pisanja pošlje uradniku ministrstva zaprošene države, ki je pristojna, da ga dostavi naslovniku. Ta dostava se opravi v oblikah, ki so določene z zakonom zaprošene države. Potrdi se s potrdilom, ki se pošlje neposredno uradnikom ministrstva izvorne države."

5 Svet ministrov za pravosodje, ki se je sestal 29. in 30. oktobra 1993, je podelil mandat delovni skupini, imenovani: „Skupina za poenostavitev pošiljanja pisanj", za pripravo instrumenta za poenostavitev in pospešitev postopkov pošiljanja pisanj med državami članicami. To delo je pripeljalo do sprejetja, na podlagi člena K.3 Pogodbe EU (člene od K do K.9 Pogodbe EU so nadomestili členi od 29 EU do 42 EU),

Konvencije o vročanju v državah članicah Evropske unije sodnih in zunajsodnih pisanj na civilnem in gospodarskem področju (v nadaljevanju: Konvencija). Ta konvencija je bila uvedena z aktom Sveta Evropske unije z dne 26. maja 1997 (UL C 261, str. 1; besedilo Konvencije str. 2; protokol glede razlage Sodišča Konvencije, str. 17).

6 Konvencija ni začela veljati. Kolikor je njeno besedilo navdihnilo besedilo Uredbe, se je za osvetlitev razlage navedene uredbe sklicevalo na pojasnjevalno poročilo te konvencije (UL 1997, C 261, str. 26).

7 Potem ko je Amsterdamska pogodba začela veljati, je Komisija 26. maja 1999 predstavila predlog Direktive Sveta o vročanju v državah članicah sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih in gospodarskih zadevah (UL C 247 E, str. 11).

8 Ko je bil ta dokument predložen Evropskemu parlamentu, je ta želel, da se sprejme v obliki uredbe. Parlament je v poročilu (A5-0060/1999 končno z dne 11. novembra 1999) glede tega poudaril:

„Uredba, v nasprotju z direktivo, pomeni prednost, da se zagotovi hitra, jasna in skladna izvedba besedila Skupnosti, ki ustreza zasledovanemu cilju. Ta tip instrumenta je bil poleg tega sprejet za ‚komunitarizacijo' drugih konvencij, ki so trenutno v pregledu."

9 Druga uvodna izjava Uredbe določa:

„Pravilno delovanje notranjega trga vključuje potrebo po izboljšanemu in hitrejšemu pošiljanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih in gospodarskih zadevah zaradi vročanja med državami članicami."

10 Uvodne izjave navedene uredbe od sedem do deset določajo:

„(7) Hitrost pošiljanja zagotavlja uporabo vseh ustreznih sredstev, pod pogojem, da se upoštevajo nekateri pogoji glede čitljivosti in zanesljivosti prejetega pisanja. Varnost pošiljanja zahteva, da je k pisanju, ki se pošilja, priložen predhodno natisnjen obrazec, ki mora biti izpolnjen v jeziku kraja, kjer naj se vročitev opravi, ali v drugem jeziku, s katerim soglaša zadevna država članica.

(8) Zaradi zagotovitve učinkovitosti te uredbe se možnost, da se vročitev pisanja zavrne, omeji na izjemne primere.

(9) Hitrost pošiljanja zagotavlja, da se pisanja vročijo v nekaj dneh po prejemu. Vendar, če se vročitev po preteku enega meseca ne opravi, mora organ za sprejem o tem obvestiti organ za pošiljanje. Potek tega roka ne sme pomeniti, da se zaprosilo vrne organu za sprejem, če je jasno, da je vročitev izvedljiva v ustreznem času.

(10) Zaradi varovanja interesov naslovnika je treba vročitev opraviti v uradnem jeziku ali v enem od uradnih jezikov kraja vročitve ali v drugem jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume."

11 Člen 4(1) Uredbe določa:

„Pošiljanje pisanj med organi, imenovanimi na podlagi člena 2, poteka neposredno in čim hitreje."

12 Člen 5 Uredbe določa:

„Prevod pisanj

1. Organ za pošiljanje pouči prosilca, od katerega prejme pisanje v pošiljanje, da lahko naslovnik odkloni sprejem pisanja, če to ni v enem od jezikov, določenih v členu 8.

2. Pred pošiljanjem pisanja krije prosilec vse [morebitne] stroške prevoda, ne glede na možno kasnejšo odločitev sodišča ali pristojnega organa glede obveznosti plačila teh stroškov."

13 Člen 7 Uredbe določa:

„Vročanje pisanj

1. Organ za sprejem sam vroči pisanje ali poskrbi za njegovo vročitev v skladu s pravom zaprošene države članice, ali na posebnem obrazcu, ki ga zahteva organ za pošiljanje, če ta ni v nasprotju s pravom te države članice.

2. Postopek za vročitev pisanja je treba opraviti čim prej. Če vročitev ni mogoča v roku enega meseca po prejemu, organ za sprejem o tem obvesti organ za pošiljanje s potrdilom na standardnem obrazcu iz Priloge, ki ga je treba izpolniti po pogojih iz člena 10(2). Rok se računa v skladu s pravom zaprošene države članice."

14 Člen 8 navedene uredbe določa:

„Zavrnitev sprejema pisanja

1. Organ za sprejem mora poučiti naslovnika, da lahko zavrne sprejem pisanja za vročitev, če ni napisano v enem od naslednjih jezikov:

a) v uradnem jeziku zaprošene države članice ali, če je v tej državi več uradnih jezikov, v uradnem jeziku ali v enem od uradnih jezikov kraja, kjer je treba opraviti vročitev;

ali

b) v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume.

2. Če je organ za sprejem obveščen, da naslovnik zavrača prejem pisanja v skladu z odstavkom 1, o tem nemudoma obvesti organ za pošiljanje s potrdilom iz člena 10 ter vrne zaprosilo in pisanje, za katera se zahteva prevod."

15 Člen 9 te uredbe določa:

„Dan vročitve

1. Ne glede na člen 8 je dan vročitve pisanja v skladu s členom 7 tisti dan, ko se vročitev opravi v skladu s pravom zaprošene države članice.

2. Kadar je treba pisanje vročiti v določenem roku, ker je v izvorni državi članici treba uvesti postopek oziroma je ta že v teku, je za prosilca odločilen tisti dan vročitve, ki ga predpisuje pravo te države članice.

3. Država članica ima pravico v prehodnem obdobju petih let iz utemeljenih razlogov odstopati od določb iz odstavkov 1 in 2.

To prehodno obdobje država članica lahko podaljša vsakih pet let iz razlogov, ki so v zvezi z njenim pravnim sistemom. Država članica obvesti Komisijo o vsebini in okoliščinah tega odstopanja."

16 Člen 19 Uredbe določa:

„Toženec, ki se ni spustil v postopek

1. Kadar je treba zaradi vročitve poslati v drugo državo članico pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje v skladu z določbami te uredbe in se toženec ne spusti v postopek, se sodba ne izreče, dokler se ne ugotovi:

a) ali je bilo pisanje vročeno na način, ki je predpisan po pravu zaprošene države članice za vročanje pisanj osebam, ki se nahajajo na njenem ozemlju, oziroma

b) ali je bilo pisanje dejansko dostavljeno tožencu ali v njegovo prebivališče na drug način, predviden s to uredbo;

in da je bila v obeh primerih vročena ali dostavljena dovolj zgodaj, da je toženec lahko pripravil svojo obrambo.

[...]"

17 Uredba predvideva uporabo različnih vrst standardnih obrazcev, ki so ji priloženi. Eden od teh obrazcev, sestavljen v skladu s členom 10 Uredbe, je naslovljen „Potrdilo o vročitvi ali nevročitvi pisanj". Točka 14 tega obrazca predvideva označbo, kadar naslovnik zavrne sprejem pisanja zaradi uporabljenega jezika. Točka 15 tega obrazca navaja različne razloge za nevročitev pisanja.

18 Člen 26 od (1) do (3) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2001, L 12, str. 1) določa:

„1. Če je toženec s stalnim prebivališčem v eni od držav članic tožen v drugi državi članici in se ne spusti v postopek, se sodišče po uradni dolžnosti izreče za nepristojno, razen če pristojnost izhaja iz določb te uredbe.

2. Sodišče prekine postopek za toliko časa, dokler se ne ugotovi, da je bilo tožencu omogočeno prejeti pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje pravočasno, da je lahko pripravil obrambo, ali da so bili storjeni vsi potrebni koraki v tej smeri.

3. Če je treba v skladu s to uredbo poslati iz ene države članice v drugo državo članico pisanje o začetku postopka ali drugo enakovredno pisanje, se namesto določb iz odstavka 2 uporabi člen 19 Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000."

19 Sicer pa člen 34, točka 2, Uredbe št. 44/2001 določa, da se izdana odločba v eni državi članici ne prizna v drugi državi članici, če „tožencu ni bila vročena listina o začetku postopka ali enakovredna listina pravočasno in na tak način, da bi ta lahko pripravil obrambo, razen če toženec ni začel postopka za izpodbijanje sodbe, čeprav je imel to možnost".

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

20 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je G. Leffler 22. junija 2001 vložil predlog za izvršbo zoper Berlin Chemie pred predsednikom Rechtbanka te Arnhem za pridobitev razveljavitve izvršbe, ki jo je ta družba opravila, in za začasno odredbo, ki tej prepoveduje, da opravi nove izvršbe. Berlin Chemie je izpodbijala predlog in predsednik Rechtbanka je s sklepom z dne 13. julija 2001 zavrnil predloge G. Lefflerja.

21 Z vlogo vročevalca z dne 27. julija 2001, dostavljeno v odvetniško pisarno Berlin Chemie, je G. Leffler vložil pritožbo pred Gerechtshofom te Arnhem. Berlin Chemie je bila vabljena na narok tega sodišča z dne 7. avgusta 2001.

22 Vendar je, ker obravnavana zadeva ni bila vpisana v vpisnik Gerechtshofa, G. Leffler zaradi vročitve 9. avgusta 2001 poslal popravno vlogo. Na podlagi te je bila Berlin Chemie vabljena na narok z dne 23. avgusta 2001, vendar se obravnave ni udeležila.

23 Gerechtshof je odločilo, da prekine odločanje na predlog G. Lefflerja, da izda zamudno sodbo zoper Berlin Chemie in, da bi se tožeči stranki dala možnost, da navedeno družbo, v skladu s členom 4, točka 7, (nekdanji) nizozemskega procesnega zakonika (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) in z Uredbo, pozove, naj se spusti v postopek.

24 Z vlogo vročevalca z dne 7. septembra 2001, ki je bila vročena državnemu tožilstvu pri Gerechtshof, je bila Berlin Chemie vabljena na narok z dne 9. oktobra 2001. Ta družba se te obravnave ni udeležila.

25 Gerechtshof je znova odločilo, da prekine odločanje na predlog G. Lefflerja za izdajo zamudne sodbe, tokrat čakajoč na predložitev elementov, ki bi pokazali, da je bila vročitev v skladu s členom 19 Uredbe. Določene listine so bile predložene na naroku z dne 4. decembra 2001.

26 S sodbo z dne 18. decembra 2001 je Gerechtshof zavrnilo izdajo zamudne sodbe zoper Berlin Chemie, kot mu je to predlagal G. Leffler, in odločilo, da je postopek končan.

27 Ustrezne točke te sodbe, kot jih je povzelo predložitveno sodišče, so:

„3.1 Iz predloženih elementov izhaja, da je bila vročitev vabila, naslovljenega na Berlin Chemie, opravljena v skladu z nemškim pravom, a je Berlin Chemie kljub temu zavrnila sprejem teh pisanj zaradi tega, ker ti niso bili sestavljeni v nemščini.

3.2 Vabilo, vročeno v Nemčiji, ni bilo prevedeno v uradni jezik zaprošene države ali v jezik, ki ga naslovnik razume. Zato ni bilo zadoščeno zahtevi, navedeni v členu 8 Uredbe ES o vročanju. Posledično je treba predlog za izdajo zamudne sodbe zavrniti."

28 G. Leffler je vložil kasacijsko pritožbo zoper sodbo z dne 18. decembra 2001. Poudarja, da je Gerechtshof napačno uporabilo pravo v točki 3.2 obrazložitve te sodbe. Po njegovem mnenju bi navedeno sodišče moralo izdati zamudno sodbo; podredno meni, da bi moralo določiti nov narok in odrediti, da je Berlin Chemie vabljena ta dan za popravo morebitnih napak prejšnje vloge.

29 Predložitveno sodišče ugotavlja, da člen 8 Uredbe ne določa posledic zavrnitve vročitve. Zlasti poudarja:

„[...] Mogoče je dopustiti, da se, kadar je naslovnik iz upravičenih razlogov odklonil sprejem pisanja, šteje, da ni bila opravljena vročitev. Vendar je očitno, da je treba dopustiti, da se dovoli, da se potem ko je naslovnik zavrnil sprejem pisanja, popravi to napako tako, da se zainteresiranemu pošlje še prevod. Ob tej domnevi se bo postavilo vprašanje roka in načinov, na katere je treba o prevodu obvestiti naslovnika. Ali je za naslovitev prevoda na naslovnika treba uporabiti pot, ki jo za vročitev pisanj določa Uredba, ali je način njegovega pošiljanja prost? Med drugim je pomembno vedeti, ali se, kadar je ponujena možnost za popravek, uporabi nacionalno procesno pravo?"

30 Hoge Raad der Nederlanden je torej prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 8(1) Uredbe razlagati tako, da ima v primeru, ko je naslovnik zavrnil sprejem pisanja zato, ker pravilo, ki ga nalaga ta določba glede jezika, ni bilo spoštovano, prosilec možnost popraviti to napako?

2. Ali ima v primeru negativnega odgovora na prvo vprašanje zavrnitev sprejema pisanja za pravno posledico, da vročitev nima nobenega učinka?

3. V primeru pritrdilnega odgovora na prvo vprašanje:

a) V katerem roku in kako je treba o prevodu obvestiti naslovnika?

Ali veljajo zahteve, navedene z Uredbo glede vročitve pisanj, tudi za pošiljanje prevoda, ali je način pošiljanja poljuben?

b) Ali se nacionalno procesno pravo glede možnosti poprave napak uporabi?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

31 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem sprašuje, ali je treba člen 8(1) Uredbe razlagati tako, da ima prosilec, kadar je naslovnik pisanja to zavrnil zato, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga ta naslovnik razume, možnost za nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod.

Stališča, predložena Sodišču

32 Nemška in finska vlada menita, da se mora posledice zavrnitve pisanja določiti po nacionalnem pravu. V podporo tej tezi se sklicujeta na komentar členov 5 in 8 v pojasnjevalnem poročilu Konvencije, na napotilo Sodišča v sodbi z dne 3. julija 1990 v zadevi Lancray (C-305/88, Recueil, str. I-2725, točka 29), na nacionalno pravo za presojo morebitne poprave napak vročitve in na pripravljalne akte Uredbe, kot jih je opisal komentator, od koder bi izhajalo, da delegacije držav članic niso želele, da bi Uredba posegala v nacionalno procesno pravo. Po rešitvi, ki jo je sprejela uporabljiva nacionalna ureditev, je ali pa ni dovoljena nadomestna rešitev, kadar ni zagotovljen prevod.

33 G. Leffler, nizozemska, francoska in portugalska vlada ter Komisija v svojih ustnih stališčih poudarjajo, da morajo posledice zavrnitve pisanja izhajati iz avtonomne razlage Uredbe in da mora biti na podlagi te dovoljena nadomestna rešitev, kadar ni

zagotovljen prevod. Poudarjajo cilj Uredbe, da se pospeši in poenostavi postopke vročanja pisanj, in poudarjajo, da dejstvo, da se ne dovoli nadomestna rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, odvzame členu 5(1) Uredbe njegov polni učinek, ker v tem primeru subjekti ne bodo tvegali in bodo sistematično prevedli vse listine. Poleg tega poudarjajo, da je razlog za obstoj izrazov „za katere se zahteva prevod", navedenih v členu 8(2), ta, da je mogoča nadomestna rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, in dejstvo, da nekateri deli pojasnjevalnega poročila Konvencije kažejo na obstoj take možnosti.

34 Komisija je poleg tega poudarila več elementov, ki bi upravičili, da se neobstoj prevoda ni vzrok za absolutno ničnost vročitve. Zlasti naj bi standardni obrazci razlikovali med označbami o neopravljeni redni vročitvi (točka 15 obrazca, sestavljena v skladu s členom 10 Uredbe) in tistimi o zavrnitvi pisanja iz jezikovnih razlogov (točka 14 tega obrazca). Poleg tega bi naj člen 8(2) Uredbe obravnaval pošiljanje pisanj, za katera se zahteva prevod, in ne vseh pisanj, kot bi bil primer, če bi bila vročitev brez vsakega učinka. Komisija poudarja, da noben predpis ne določa samodejne ničnosti vročitve v primeru, ko ne bi bilo prevoda, in da je priznanje take ničnosti v nasprotju z načelom, po katerem mora biti ničnost predvidena s predpisom („ni ničnosti brez predpisa"). Končno zatrjuje, da absolutna ničnost presega to, kar je potrebno za obvarovanje interesov naslovnika, medtem ko ničnost ne nastane brez očitka („ni ničnosti brez očitka").

35 Berlin Chemie poudarja, da se vročitve ne sme poenostavljati na škodo pravne varnosti niti pravic naslovnika. Ta mora imeti možnost, da hitro razume, v kakšni vrsti postopka je udeležen, in da učinkovito pripravi svojo obrambo. Berlin Chemie poudarja, da bo v primeru dvoma o morebitni nujni naravi zadevnega postopka naslovnik pisanja iz previdnosti sam prevedel to pisanje, čeprav naj ne bi bil on dolžan nositi tveganja in stroškov neobstoja prevoda. Nasprotno je prosilec obveščen o tveganjih, vezanih na neobstoj prevoda, in bi lahko sprejel ukrepe, da se jim izogne.

Končno bi dejstvo, da se omogoči nadomestna rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, upočasnilo postopke, zlasti ob predpostavki, da mora sodnik najprej določiti, ali je zavrnitev sprejema neprevedenega pisanja utemeljena. To bi lahko povzročilo določene zlorabe glede tega.

36 G. Leffler in nizozemska vlada glede zaščite naslovnika, tožene stranke v sporu, zatrjujeta, da je zadostno zagotovljena s členom 19 Uredbe. Tako kot francoska vlada menita, da ima sodnik pooblastilo, da določa roke, tako da se upošteva interese zadevnih strank in zlasti da se omogoči toženi stranki, da pripravi obrambo. Glede zavlačevanja postopka, povzročenega z nujnostjo po nadomestni rešitvi, kadar ni zagotovljen prevod, nizozemska vlada poudarja, da bi to škodovalo zlasti tožeči stranki in ne naslovljeni toženi stranki.

Odgovor Sodišča

37 Treba je ugotoviti, da člen 8 Uredbe ne določa pravnih posledic, ki izhajajo iz tega, da naslovnik pisanje zavrne zato, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga ta naslovnik razume.

38 Vendar druge določbe Uredbe, cilj, na katerega opozarjajo druga in šesta do deveta uvodna izjava te uredbe, za zagotovitev hitrosti in učinkovitosti pošiljanja pisanj in polni učinek, ki mora biti priznan možnosti, predvideni v členih 5 in 8 navedene uredbe, da se pisanj ne prevede v uradni jezik zaprošene države, utemeljujejo – da se izključi, da je pisanje nično, kadar ga je naslovnik zavrnil zato, ker ni sestavljeno v navedenem jeziku ali v jeziku izvorne države članice, ki ga naslovnik razume – in, da

je, po drugi strani, dopuščena možnost za nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod.

39 Najprej je treba ugotoviti, da nobena določba Uredbe ne določa, da zavrnitev pisanja zaradi nespoštovanja navedenega člena 8 povzroči ničnost tega akta. Nasprotno, čeprav Uredba natančno ne določa točnih posledic zavrnitve pisanja, pa več njenih določb daje misliti, da se lahko zagotovi nadomestna rešitev, kadar ni zagotovljen prevod.

40 Tako označba „pisanja, za katera se zahteva prevod" iz člena 8(2) Uredbe pomeni, da je mogoče, da naslovnik zaprosi za prevod in prosilec za nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod tako, da pošlje zahtevani prevod. Ta označba se v bistvu razlikuje od izraza „poslana pisanja", ki je uporabljen v členu 6(2) in (3) Uredbe, za določitev skupka pisanj, ki jih zagotovita organ za pošiljanje in organ za sprejem in ne samo nekaterih od teh pisanj.

41 Prav tako standardni obrazec, ki potrjuje opravljeno ali neopravljeno vročitev, sestavljen v skladu s členom 10 Uredbe, ne vključuje zavrnitve pisanja zaradi uporabljenega jezika, uporabljene kot morebitni razlog za neopravljeno vročitev, ampak predvideva to oznako na ločenem mestu. To omogoča sklepanje, da se zavrnitev pisanja ne more šteti za nevročitev.

42 Če domnevamo, da nikoli ne bi bilo mogoče popraviti te zavrnitve, bi to ogrozilo pravice prosilca tako, da ta ne bi nikoli tvegal vročitve neprevedenega pisanja, in tako ogrozilo učinkovitost Uredbe in, natančneje, njenih določb o prevodu pisanj, ki stremijo k zagotovitvi hitrosti njihovega pošiljanja.

43 V nasprotju s to razlago ni mogoče uspešno trditi, da bi morale biti posledice zavrnitve pisanja določene z nacionalnim pravom. Glede tega se ni mogoče veljavno sklicevati na komentarje, navedene v pojasnjevalnem poročilu Konvencije, na odločbo Sodišča v zgoraj navedeni sodbi Lancray ali na pripravljalne akte Uredbe.

44 Dejansko bi dejstvo, da se nacionalnemu pravu prepusti, da določi, ali je samo načelo možnosti za nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, dopuščeno, preprečilo vsako enotno uporabo Uredbe, ker ni izključeno, da države članice glede tega sprejemajo različne rešitve.

45 Vendar namen Amsterdamske pogodbe, da bi se ustvarilo območje svobode, varnosti in pravice, ki tako daje Skupnosti novo dimenzijo, in prenos ureditve, ki dopušča sprejetje ukrepov, ki spadajo v področje pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, ki imajo čezmejni učinek iz Pogodbe EU v Pogodbo ES, pričata o volji držav članic, da zasidrajo take ukrepe v pravnem redu Skupnosti in da tako potrdijo načelo, da jih je treba razlagati avtonomno.

46 Prav tako izbira oblike uredbe in ne direktive, ki jo je sprva predlagala Komisija, kaže pomen, ki ga zakonodajalec Skupnosti namenja neposredno uporabnim določbam navedene uredbe in njihovi enotni uporabi.

47 Iz tega izhaja, da se na komentarje, navedene v pojasnjevalnem poročilu Konvencije, ki je bila sprejeta, preden je Amsterdamska pogodba začela veljati, čeprav so koristni, ni mogoče sklicevati zoper avtonomno razlago Uredbe z naložitvijo enotne posledice zavrnitve pisanja zato, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga naslovnik pisanja razume.

Prav tako je treba poudariti, da se sodna praksa Sodišča, kot izhaja iz zgoraj navedene sodbe Lancray, nahaja v kontekstu razlage pravnega instrumenta drugačne narave, katerega namen v nasprotju z Uredbo ni vzpostaviti sistem vročitve znotraj Skupnosti.

48 Glede sklepov nemške vlade, izvedenih iz pripravljalnih aktov, ki jih je opisal komentator, je treba poudariti, da se domnevna volja delegacij držav članic ni uresničila v besedilu Uredbe. Iz tega izhaja, da se na te domnevne pripravljalne akte ni mogoče sklicevati zoper avtonomno razlago Uredbe zaradi zagotovitve polnega učinka njenih določb zaradi njene enotne uporabe v Skupnosti ob spoštovanju njenega namena.

49 Razlaga Uredbe v tem smislu, da nalaga nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, kot splošno posledico zavrnitve pisanja zato, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga naslovnik pisanja razume, ne ogrozi pomena nacionalnega prava in vloge nacionalnega sodnika. Dejansko, kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, je v primeru pravne praznine glede določb Skupnosti notranji pravni red vsake države članice tisti, ki uredi postopkovna pravila pravnih sredstev, namenjenih za varovanje pravic, ki jih stranke izvedejo iz neposrednega učinka prava Skupnosti (glej zlasti sodbo z dne 16. decembra 1976 v zadevi Rewe, 33/76, Recueil, str. 1989, točka 5).

50 Vendar je Sodišče pojasnilo, da ti načini ne morejo biti manj ugodni od teh, ki se nanašajo na pravice, katerih izvor bi bil v notranjem pravnem redu (načelo enakovrednosti) in da v praksi ne morejo onemogočiti ali preveč otežiti izvedbe pravic, ki jim jih daje pravni red Skupnosti (načelo učinkovitosti) (glej zgoraj navedeno sodbo Rewe, točka 5, ter sodbi z dne 10. julija 1997 v zadevi Palmisani, C-261/95, Recueil, str. I-4025, točka 27, in z dne 15. septembra 1998 v zadevi Edis,

C-231/96, Recueil, str. I-4951, točka 34). Kot je poudarila generalna pravobranilka v točkah 38 in 64 sklepnih predlogov, mora načelo učinkovitosti pripeljati do tega, da nacionalni sodnik uporabi postopkovna pravila, ki jih določa njegov notranji pravni red, le toliko, da ne ogrozijo obstoja in namena Uredbe.

51 Iz tega sledi, da kadar uredba ne predvideva posledic določenih dejanj, je nacionalni sodnik tisti, ki v načelu uporabi svoje nacionalno pravo ob upoštevanju polne učinkovitosti prava Skupnosti, kar ga lahko pripelje do tega, da se, če je to potrebno, nacionalno pravilo, ki je bilo določeno ob upoštevanju izključno notranjega položaja, ne uporabi za zadevni čezmejni položaj (glej v tem smislu zlasti sodbo z dne 9. marca 1978 v zadevi Simmenthal, 106/77, Recueil, str. 629, točka 16; z dne 19. junija 1990 v zadevi Factortame in drugi, C-213/89, Recueil, str. I-2433, točka 19; z dne 20. septembra 2001 v zadevi Courage in Crehan, C-453/99, Recueil, str. I-6297, točka 25, in z dne 17. septembra 2002 v zadevi Muñoz in Superior Fruiticola, C-253/00, Recueil, str. I-7289, točka 28).

52 Nacionalni sodnik je prav tako pristojen, da skrbi, da se zaščitijo pravice zadevnih strank, zlasti možnost, da ima stranka, ki je naslovnik pisanja, na voljo dovolj časa za pripravo svoje obrambe, ali pravica, da stranka, ki je pošiljatelj pisanja, ne utrpi, na primer v nujnem postopku, iz katerega bi tožena stranka izostala, negativne posledice povsem zavlačevalne in očitno zlorabne zavrnitve sprejema neprevedenega pisanja, medtem ko se lahko dokaže, da naslovnik tega pisanja razume jezik izvorne države članice, v katerem je omenjeno pisanje sestavljeno.

53 Zato je na prvo vprašanje treba odgovoriti, da je treba člen 8(1) Uredbe razlagati tako, da kadar je naslovnik pisanja to zavrnil zato, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga ta naslovnik razume, ima pošiljatelj možnost, da zagotovi nadomestno rešitev tako, da pošlje zahtevani prevod.

Drugo vprašanje

54 Namen drugega vprašanja, postavljenega v primeru, ko se člen 8 Uredbe razlaga v tem smislu, da ni mogoča nadomestna rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, je izvedeti, ali je posledica zavrnitve pisanja to, da je vročitev brez učinka.

55 Ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Tretje vprašanje

56 S tretjim vprašanjem, postavljenim za primer, kadar je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, v katerem roku in kako je treba o prevodu obvestiti naslovnika pisanja in ali se nacionalno procesno pravo uporabi za možnost nadomestne rešitve, kadar ni zagotovljen prevod.

Stališča, predložena Sodišču

57 Glede roka, v katerem se lahko zagotovi nadomestna rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, se nizozemska in portugalska vlada sklicujeta na člen 7(2) Uredbe. Menita, da je treba prevod poslati v najkrajšem možnem roku in da se lahko šteje, da je rok enega meseca razumen.

58 Glede učinka poslanega prevoda na roke nizozemska vlada meni, da čeprav je naslovnik pisanje upravičeno odklonil, se mora učinek varovanja roka, predvidenega v členu 9(2) in (3) Uredbe v vsakem primeru ohraniti. Komisija poudarja, da bodo datumi vročitve določeni v skladu z omenjenim členom 9. Za naslovnika se upošteva le vročitev prevedenih pisanj, kar bi pojasnilo izraz „ne glede na člen 8", naveden v členu 9(1) te uredbe. Za prosilca bi datum ostal določen v skladu z odstavkom 2 člena 9.

59 Francoska vlada opozarja, da mora biti sodniku omogočeno, da določi procesne roke, da bi se naslovniku pisanja omogočila priprava obrambe.

60 Glede načinov pošiljanja prevoda G. Leffler ter francoska in portugalska vlada menijo, da bi moral biti prevod posredovan v skladu z zahtevami Uredbe. Nizozemska vlada pa nasprotno meni, da se pošiljanje lahko opravi neformalno, vendar se je v izogib vsem nesporazumom zaželeno izogniti neposrednemu pošiljanju od organa za pošiljanje do naslovnika in je bolj priporočljivo posredovanje organa za sprejem.

61 Berlin Chemie navaja, da če bi moralo Sodišče odločiti, da je mogoče poslati prevod, bi bilo treba za zagotovitev pravne varnosti harmonizirati posledice te možnosti v skladu s cilji Uredbe.

Odgovor Sodišča

62 Čeprav člen 8 Uredbe ne vsebuje natančne določbe o pravilih, ki jih je treba upoštevati, kadar je treba najti nadomestno rešitev za pisanje, ki je zavrnjeno zato,

ker ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga naslovnik pisanja razume, je treba ugotoviti, da splošna načela prava Skupnosti in druge določbe Uredbe dopuščajo posredovanje določenega števila napotkov nacionalnemu sodišču, da bi Uredba dobila polni učinek.

63 Zaradi pravne varnosti je treba Uredbo razlagati tako, da je potrebna nadomestna rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, v skladu z načini, ki jih določa ta uredba.

64 Kadar je organ za pošiljanje obveščen, da je naslovnik zavrnil sprejem pisanja, ker ni prevedeno, potem ko se je, glede na okoliščine primera, o tem posvetoval s prosilcem, mora, kot se lahko sklepa iz člena 4(1) Uredbe, zagotoviti nadomestno rešitev tako, da v najkrajšem možnem roku pošlje prevod. Pri tem se, kot sta predlagali nizozemska in portugalska vlada, rok enega meseca od tedaj, ko je organ za pošiljanje prejel informacije o zavrnitvi, šteje kot primeren, vendar lahko ta rok nacionalni sodnik določi okoliščinam primerno. Dejansko je treba zlasti upoštevati dejstvo, da so določena besedila lahko nenavadno dolga ali da jih je treba prevesti v jezik, za katerega je na voljo malo prevajalcev.

65 Učinek pošiljanja prevoda na datum vročitve je treba določiti po analogiji, s sistemom dvojnega datuma iz člena 9(1) in (2) Uredbe. Da bi se obvaroval polni učinek Uredbe, je treba skrbeti, da so pravice različnih zadevnih strank zaščitene kar najbolje in uravnoteženo.

66 Datum vročitve je lahko pomemben za prosilca, na primer kadar vročeno pisanje pomeni začetek postopka, ki mora biti začet v prekluzivnem roku ali katerega cilj je prekiniti zastaranje. Sicer, kot je bilo navedeno v točki 38 te sodbe, učinek

nespoštovanja člena 8(1) Uredbe ni ničnost vročitve. Ob upoštevanju teh elementov je treba šteti, da mora biti prosilec glede datuma deležen učinka prvotne vročitve zato, ker je zagotovil nadomestno rešitev za pisanje s tem, da je v najkrajšem možnem roku poslal prevod.

67 Vendar je datum vročitve lahko pomemben tudi za naslovnika, zlasti ker pomeni začetek teka roka za uporabo pravice do pravnega sredstva ali za pripravo obrambe. Učinkovita zaščita naslovnika pisanja pripelje glede njega do upoštevanja le datuma, ko se je lahko seznanil s pisanjem in tudi razumel vročeno pisanje, to je datuma, ko je prejel njegov prevod.

68 Nacionalni sodnik je tisti, ki upošteva in varuje interese zadevnih strank. Po analogiji s členom 19(1)(a) in (b) Uredbe, če je bilo pisanje zavrnjeno zato, ker ni bilo sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga razume naslovnik tega pisanja, in ko tožena stranka izostane, se sodba ne izreče, dokler se ne ugotovi, da je bila zagotovljena nadomestna rešitev za zadevno pisanje, s tem da je bil poslan prevod, in to v najkrajšem možnem roku, da se tožena stranka lahko brani. Taka obveznost izhaja prav tako iz načela, navedenega v členu 26(2) Uredbe 44/2001, in za priznavanje odločbe v skladu s členom 34, točka 2, te Uredbe je potreben predhodni nadzor njenega spoštovanja.

69 Za rešitev težav, povezanih z načinom, na katerega je treba zagotoviti nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, in ki niso predvidene z Uredbo, kot jo razlaga Sodišče, je nacionalni sodnik tisti, ki, kot je navedeno v točkah 50 in 51 te sodbe, uporabi svoje nacionalno procesno pravo ob skrbi, da se zagotovi polni učinek Uredbe, ob spoštovanju njenega namena.

70 Treba pa je opozoriti, da kadar se pred nacionalnim sodnikom postavi vprašanje o razlagi uredbe, ta lahko pod pogoji iz člena 68(1) ES glede tega povpraša Sodišče.

71 Ob upoštevanju vseh teh elementov je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da:

— je treba člen 8 Uredbe razlagati tako, da kadar je naslovnik pisanja to zavrnil, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga ta naslovnik razume, se lahko zagotovi nadomestna rešitev za to situacijo tako, da se pošlje prevod pisanja na načine, ki jih predvideva Uredba, in v najkrajšem možnem roku;

— za rešitev težav, povezanih z načinom, na katerega je treba zagotoviti nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, in ki niso predvidene z Uredbo, kot jo razlaga Sodišče, je nacionalni sodnik tisti, ki uporabi svoje nacionalno procesno pravo ob skrbi, da se zagotovi polni učinek navedene uredbe, ob spoštovanju njenega namena.

Stroški

72 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Člen 8(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 z dne 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah je treba razlagati tako, da kadar je naslovnik pisanja to zavrnil, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga ta naslovnik razume, ima pošiljatelj možnost, da zagotovi nadomestno rešitev tako, da pošlje zahtevani prevod.**

2. **Člen 8 Uredbe št. 1348/2000 je treba razlagati tako, da kadar je naslovnik pisanja to zavrnil, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprošene države članice ali v jeziku izvorne države članice, ki ga ta naslovnik razume, se lahko zagotovi nadomestna rešitev za to situacijo tako, da se pošlje prevod pisanja na načine, ki jih predvideva Uredba št. 1348/2000, in v najkrajšem možnem roku.**

Za rešitev težav, povezanih z načinom, na katerega je treba zagotoviti nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, in ki niso predvidene z Uredbo, kot jo razlaga Sodišče, je nacionalni sodnik tisti, ki uporabi svoje nacionalno procesno pravo ob skrbi, da se zagotovi polni učinek navedene uredbe, ob spoštovanju njenega namena.

Podpisi